

Gryts hembygdsförening på skärgårdsutflykt

Ett brokigt liv utvecklade sig på Gräsmarö.

Gryts hembygdsförening hade söndags anordnat en skärgårdsutflykt för att på inbjudan av nämndeman Helge Gräslund med maka besöka Gränsö och även göra strandhugg på Gräsmarö. Det strålande solskenet och den intensiva värmen hade lockat många deltagare, och det var en förväntansfull skara som vid 10-tiden stälvade ut från Rågetedakans brygga. Bland andra kyrkoherde Josef Gustafsson från Skärkind med familj. De har ju tidigare varit verksamma i Gryt och återseendet var glatt både från deras och de forna församlingarnas sida. Efter en timmes färd angjordes så Gränsö, där värdfolket tog emot och så kokades det kaffe i det trevliga gammaldags köket. Man märkte på all den omvårdnad som pietetsfullt ägnats varje detalj i den gamla bebyggelsen, vilken kärlek till hembygden som med djupa rötter lever kvar, trots att släkten nu i två generationer arbetat på andra platser och andra områden.

Efter kafferasten gav hr Gräslund en intressant skildring av bygden och bebyggarnas historia. Genom hela föredraget gick en röd tråd samma tanke, som en finsk författare uttryckt i orden: Böj ditt huvud, träd försiktigt, helig är platsen där fä-

dernas hägnande andar bor. Visst gjorde de stora avstånden och den stora isoleringen de gamla tidernas skärgårdsbor till original med många roliga minnen men det togs på humorn med mycket varsamma händer. Det var berättelsen om gamle Väster, som hade alla forsmärker och alla uttyställen uppskrivna i en svart vaxduksbok, vilken han på gamla dar brände upp för att ingen annan skulle få reda på dem. Det var ett brev från föredragshållarens farfar, där han skriver att "skälen" har gått bra till i år, vi har fått 30 tjog på garnen. Det var minne av skrock som levte sig kvar till sena tider, exempelvis den s. k. gästkullen vid stigen till stugan, vilken man gjorde klokast att inte gå för nära. "När Karin hade kafferep, så tog Måse-Petters Alma en omväg på andra sidan eken för säkerhets skull".

Där var hägkomsten av Magnus Österman, kallad Måse Bisk, som till sitt valspråk tagit orden: Jag är fattig, men stolt, artig mot alla, men krusar ingen. Bisk är mitt namn, och herre är jag själv. Detta att ingen krusa, att vara sin egen herre, det var och är kanske än idag skärgårdsbons okränkta rätt.

Intressanta är också loggböckerna och de gamla byordningar-

na. I en loggbok från 1860-talet hade skepparen för alla söndagar endast skrivit orden: Hulli helli. Det betyder översatt från det gamla Grytspråket: Hållit helg. Sabbatsdagen hölls helig.

Och i ett tillägg till en byordning från 1833 heter det: "Hädan- efter må intet Fruntimmer till Skälbadarna medfölja."

Det var de gamla byalagens tid med gemenskap och samfällighet. Med kanske intensivare samhörighetskänsla, eller som en av deras egna uttryckte det: Det var mycket roligare förr, de gamla kunde leka.

Men det blev tid att bryta upp. Gräsmarö ringde, att mottagningskommittén var samlad. Och vid deras brygga hälsade Erik Johansson välkommen och Gräsmarö musikkår stämde upp med klingande spel för flygande fanor. Det var en kollektion ur den stora Gräsmaröfamiljen, vilka kostymerat sig till negerhövdingar, sjörövare, zigenarflickor och valkyrior, där svingades alla Gräsmarös gamla muskedunder i takt till en musik åstadkommen på allt vad husgeråd heter, som kunde användas att göra olåt med. Det blev till en kakafoni av läten, som skulle gjort en modern kompositör grön av avund.

Med Erik Johansson som ciceron företogs så en rundvandring över ön med besök i de gamla gårdarna, där man särskilt fäste sig vid ett diplom, vilket bestyrkte, att Gräsmarö varit i släkten Gräslunds ägo i över 300 år, det ta till yttermera visso underskrivet med egen hand av konung Gustav den VI Adolf.

Så bröt man upp för hemfärden, en underbar färd genom en underbar skärgårdsnatur, en dag med vackra minnen och med bekräftad kännedom om den bygd, där fädernas hägnande andar bor...
V. N.

Onsdagen 27 juli 1955

Gryt

En lustkryssare Bacchant från Stockholm gick på tisdagmiddagen hårt på grund väster om Flötskar vid Kättilö. Kustbevakningen var strax på platsen och drog båten av grundet och på skador hade den av allt att ma inte fått. Kryssaren var sydgående och valde västra sidan av ön istället för den östra som mest är brukligt.